

het aantal pleeggezinnen is al jaren een gigantisch tekort. We zijn daarom vier jaar geleden begonnen met onze zelfstandigheidstraining in fases voor pupillen van Aekinga. Aanvankelijk mochten we zeven jongens helpen. Inmiddels komt nog een kwart van Aekinga, de rest wordt rechtstreeks aangemeld. Al vrij snel zijn we ook meisjes gaan opnemen. Er zijn nu, verdeeld over verschillende dependances, zeventien jongelui. Meestal nog meer. We zijn altijd overbezet.'

'Minder geschikt'

Joop noemt de vraag naar dit soort hulpverlening 'onvoorstelbaar groot'. Het tekort aan pleegouders is schrijnend. De Centrale voor Pleegzorg Noord Nederland heeft de ervaring dat vooral voor jongelui in de puberteit moeilijk een plek te vinden is. Bram Vonk van de Centrale voor Pleegzorg zegt daarover: 'Veel ouders denken bij pleegzorg toch vooral aan jonge kinderen die heel lang, liefst tot hun volwassenheid, kunnen blijven en zich hechten aan de pleegouders. Voor pubers hebben we vaak heel andere opvang nodig: kortdurend, voor enkele maanden, soms gaat het om crisisopvang. Het komt regelmatig voor dat we voor oudere kinderen geen passend adres kunnen vinden. Deze jongelui blijven dan noodgedwongen thuis of in het internaat of ze gaan naar een minder geschikt adres.' Met 'minder geschikt' doelt hij op een adres ver buiten de woonplaats van de jongere of bij mensen die nog geen ervaring hebben met de problemen die de puber heeft.

Daarnaast zijn er, vooral in zuidoost Friesland, te weinig tehuizen. Scholten: 'Of liever gezegd: er is hier helemaal niets. Naast Aekinga is er alleen Mooi Gaasterland in Rijs en dat is een medisch kindertehuis. In ons Fasehuis komen dan ook voor negentig procent jongeren uit Heerenveen en directe omgeving.' Ze zijn zestien jaar en ouder maar de gemiddelde leeftijd ligt boven de zeventien jaar. Al naar gelang de zelfstandigheid van iedere nieuwe 'bewoner' wordt hij of zij ingedeeld in het Fasehuis aan de Fok, waar 24 uur per etmaal leiding is, of in een van de dependances. Daar varieert de begeleiding van een aantal uren per dag tot enkele uren per week.

De bedoeling is dat de jongens en meisjes fasegewijs van veel naar weinig begeleiding groeien, elke 'stap' duurt ongeveer drie maanden, maar langer of korter is ook mogelijk. 'Onze filosofie is zelfstandigheidstraining te geven zo kort mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis. Want als je een jongere voor jaren uit zijn vertrouwde omgeving wegplukt, ontwortel

je hem en verliest hij alle contact met school, buurt en familie.'

Hokjesgeest

Een vreselijke hekel heeft Joop aan de hokjesgeest waartegen iedereen in de hulpverleningswereld aanloopt. 'Het is ieder voor zich. Je hebt het Riagg, het Algemeen Maatschappelijk Werk, het Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs en zo zijn er nog meer instanties op te noemen die met jongeren te maken hebben. Ik zou zo graag willen dat we - en dan spreek ik voor Heerenveen - alle instanties op één lijn zouden kunnen krijgen. Want het is hartstikke leuk om een gesprek te hebben met een jongere, maar je moet hem ook een baan kunnen bieden, of een schoolopleiding of een kamer. Daarnaast zouden we, waar mogelijk, meer contact willen met de ouders van de jongelui.'

De jongelui die in het Fasehuis een plaats

In de eerste fase worden de maaltijden gezamenlijk genuttigd. In de fases daarna eten de bewoners op hun eigen kamer, zoals op deze foto. Wim (1) en mentor Fred laten het zich goed smaken.

Aanvankelijk werden alleen jongens opgenomen in het Fasehuis. Nu wonen er ook meisjes onder wie Adrea (1) en Adriana.

krijgen, moeten er niet op rekenen dat de leiding hen alle problemen uit handen neemt en overal pasklare oplossingen voor biedt. 'Wij geven geen oplossingen. Wij leren ze mondig te worden zodat ze weten dat ze hulp kunnen vragen. Als leiding steken we er veel energie in. We zijn heel erg betrokken bij hun problemen en we proberen de jongens en meisjes warmte te geven. Alhoewel je het gezin nooit helemaal kunt vervangen zou je ons mogen vergelijken met een groot gezin, ja. Individuele aandacht is hier erg belangrijk. Jan heeft weer net iets andere problemen dan Piet en bij Marie liggen de accenten in de training weer op een ander vlak. Zo proberen we voor iedereen maatwerk te leveren en ieders plekje veilig te maken. Het zijn dan wel geen kinderen meer, maar sommigen zouden soms wel even bij je op schoot willen kruipen en een arm om de schouder heeft ieder één op zijn tijd nodig.'

Toch mag niet de indruk worden gewekt dat de leiding alleen maar lief en aardig loopt te doen. 'Iedere jongere heeft een verleden en soms zijn er verschrikkelijke dingen gebeurd. We hebben er alle begrip voor dat iemand tijd nodig heeft om zijn zaakjes op een rij te zetten. Toch verlangen we na verloop van tijd dat iemand zijn school afmaakt, een nieuwe opleiding gaat volgen of werk zoekt. Als iemand daar niet voor voelt en echt niets wil, zeggen we: oké, je mag best leven zoals jij dat wilt, maar dan niet hier bij ons.' Met enige trots in zijn stem vervolgt Joop: 'Voor het tweede achtereenvolgende jaar zijn de schoolresultaten van de mensen in het Fasehuis heel goed. We hebben leerlingen van het lbo tot en met het atheneum en er is maar één blijven zitten dit jaar.'

Mishandeling

De redenen waarom jongens en meisjes in tehuizen, pleeggezinnen of in het Fasehuis belanden, zijn uiteenlopend. Toch zijn de volgende trefwoorden op velen van toepassing: seksueel geweld, mishandeling, tirannieke vaders, echtscheiding van de ouders, problemen met de nieuwe partner van vader of moeder met als gevolg van dat alles drank- of drugsgebruik, slechte schoolresultaten, vernielingen en knokkerij. Joop: 'Jongens reageren zich vaak af door rotzooi te trappen, meisjes zoeken de schuld bij zichzelf en raken psychisch in de knoop. Bijna eenderde van de jongelui hier komt uit een pleeggezin. Je moet dus constateren dat het ook daar helaas nogal eens mis gaat. Dat is wel enigszins te verklaren: jongeren projecteren hun onlustgevoelens op hun ouders en als die niet meer in de buurt zijn,